

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון

כ"ב בטבת התשע"ב

17 בינואר 2012

שה. 2012-2101

לכבוד,

מנהלי חברות מנהלות של קופות גמל

א.ג.נ.,

הנדון: תמורה במכירת קופות גמל ענפיות

לאור פניות שקיבל לאחרונה אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, האגף מבקש להבהיר את עמדתו בנוגע לתמורה במכירת קופות גמל ענפיות:

במכירת קופת גמל ענפית, בין אם בהעברת ניהול הקופה לגוף מנהל אחר ובין אם במכירת אמצעי שליטה בחברה המנהלת, יש לשייך את תמורת המכירה לעמיתים, ולא לבעלי מניות הקופה.

עמדתנו זו מבוססת על הנימוקים דלהלן:

1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל), מגדיר קופת גמל ענפית כקופת גמל שההצטרפות אליה מוגבלת לציבור מסוים בלבד, שמחצית לפחות מהדירקטורים בחברה המנהלת שלה ממונים בידי העמיתים או בידי גוף יציג שלהם, ושהחברה המנהלת שלה היא גוף שפעילותו איננה למטרת רווח. כגוף שפעילותו איננה למטרת רווח, דמי ניהול הנגבים מעמיתים בקופות אלו הם בגובה הוצאות ניהול הקופה בפועל (סעיף 32ג) לחוק הפיקוח על קופות גמל). בנוסף, היות שמדובר בגוף שפעילותו איננה למטרת רווח, בעליו אינם אמורים להרוויח מהחזקתם בו. בכלל זה, בעלי הגוף לא אמורים להרוויח גם בעת מכירתו.

2. התמורה המתקבלת במכירת נכס כלשהו מגלמת את הערך שצפוי רוכש הנכס להפיק ממנו. בקופות גמל, התמורה במכירתן מגלמת את רווחיהן הצפויים של החברות המנהלות, היינו את שווי הסכומים שצפויים לגבות החברות המנהלות בניכוי הוצאות ניהול הקופות (ראו ת"צ 2308/08 סירקיס ואח' נ' בנק דיסקונט ואח', סעיף 27 לפסק הדין). מכיוון שבקופת גמל ענפית דמי הניהול זהים להוצאות ניהול הקופה, הם אינם מניבים רווח כלשהו לחברה המנהלת. לפיכך, במכירת הפעילות לא קמה לחברה המנהלת, או לבעליה, זכאות לקבלת תמורה בגין רווחים עתידיים.

3. לא זו אף זו: לו נוצרו רווחים במכירת קופת גמל ענפית, הם היו שייכים לעמיתי הקופה. מכיוון שזכויות ניהול בקופת גמל ענפית אינן מקנות זכות לרווח כלשהו לבעלי המניות, כל הרווחים מניהול קופה ענפית שייכים לעמיתה. לפיכך, גם במכירת זכויות אלו, בין אם במכירת מניות החברה המנהלת או במכירת פעילות הניהול, יש לשייך את הרווח הנוצר במכירה לעמיתי הקופה.

4. יתרה מכך, מכיוון שתשלום תמורה במכירת קופת גמל ענפית מעיד על כך שהרוכש צפוי להפיק רווח עתידי מניהול הקופה, בהכרח מי שישא בעלות ייצור רווח זה, שהוא מקור התמורה, הם עמיתי הקופה, שייצרו רווח זה על ידי תשלום דמי ניהול מעבר להוצאות הישירות. לכן, התמורה בגין המכירה אמורה להגיע לידי העמיתים, כפיצוי על העלייה הצפויה בדמי הניהול.

לפיכך, לא נאשר העברת אמצעי שליטה של חברה מנהלת בקופת גמל ענפית, או העברת ניהול של קופת גמל ענפית, אשר קיימת בה תמורה, והתמורה אינה משולמת במלואה לעמיתים בלבד.

בכבוד רב,

עודד שדיג

הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון